

2. Visszalépéses keresés

Visszalépéses keresés

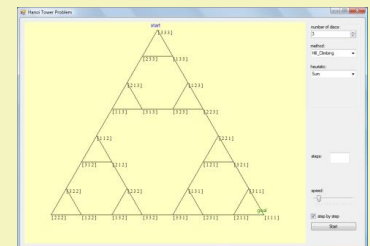
- ❑ A visszalépéses keresés egy olyan KR, amely
  - globális munkaterülete:
    - egy **út** a startcsúcsból az aktuális csúcsba (az útról leágazó még ki nem próbált élekkel együtt)
      - kezdetben a startcsúcsot tartalmazó nulla hosszúságú út
      - terminálás célcsúcs elérésekor vagy a startcsúcsból való visszalépéskor
  - keresés szabályai:
    - a nyilvántartott út végéhez egy új (ki nem próbált) **él hozzáfűzése**, vagy a **legutolsó él törlése** (visszalépés szabálya)
  - vezérlés stratégiája a visszalépés szabályát csak a **legvégső esetben** alkalmazza

Visszalépés feltételei

- ❑ **zsákutca**: az aktuális csúcsból (azaz az aktuális út végpontjából) nem vezet tovább él
- ❑ **zsákutca torkolat**: az aktuális csúcsból kivezető utak nem vezetnek célba
- ❑ **kör**: az aktuális csúcs szerepel már korábban is az aktuális úton
- ❑ **mélységi korlát**: az aktuális út hossza elér egy előre megadott értéket

Alacsonyabb rendű vezérlési stratégiák

- ❑ Az általános vezérlési stratégia kiegészíthető:
  - **sorrendi szabállyal**: amely sorrendet egy csúcsból kivezető élek vizsgálatára
  - **vágó szabállyal**: megjelöli egy csúcs azon kivezető éleit, amelyeket nem érdemes megvizsgálni
- ❑ Ezek a szabályok lehetnek
  - modellfüggő vezérlési stratégiák (a probléma modelljének sajátosságaiból származó ötlet)
  - heurisztikák (a megoldandó problémától származó információra támaszkodó ötlet)

Első változat: VL1

- ❑ A visszalépéses algoritmus első változata az, amikor a visszalépés feltételei közül *az első kettőt építjük be* a kereső rendszerbe.
- ❑ Bebizonyítható: *Véges körmentes irányított gráfokon a VL1 mindig terminál, és ha létezik megoldás, akkor talál egyet.*
UI: véges sok adott startból induló út van.
- ❑ Rekurzív algoritmussal (VL1) szokták megadni
  - Indítás: $megoldás := VL1(startcsúcs)$

ADAT := *kezdeti érték*

```
while  $\neg$ terminálási feltétel(ADAT) loop  
    SELECT SZ FROM alkalmazható szabályok  
    ADAT := SZ(ADAT)  
endloop
```

VL1

$A \sim$ élek

$A^* \sim$ véges élsorozat

$N \sim$ csúcsok

Recursive procedure *VL1*(*akt* : N) **return** (A^* ; *hiba*)

1.   **if** *cél*(*akt*) **then** **return**(*nil*) **endif**

2.   **for** $\forall \acute{u}j \in \Gamma(\acute{a}kt)$ **loop**

$\Gamma(\acute{a}kt) \sim$ *akt gyermekei*

3.   *megoldás* := *VL1*(*új*)

4.   **if** *megoldás* $\neq$ *hiba* **then**

5.   **return**(*fűz*((*akt*,*új*), *megoldás*) **endif**

6.   **endloop**

7.   **return**(*hiba*)

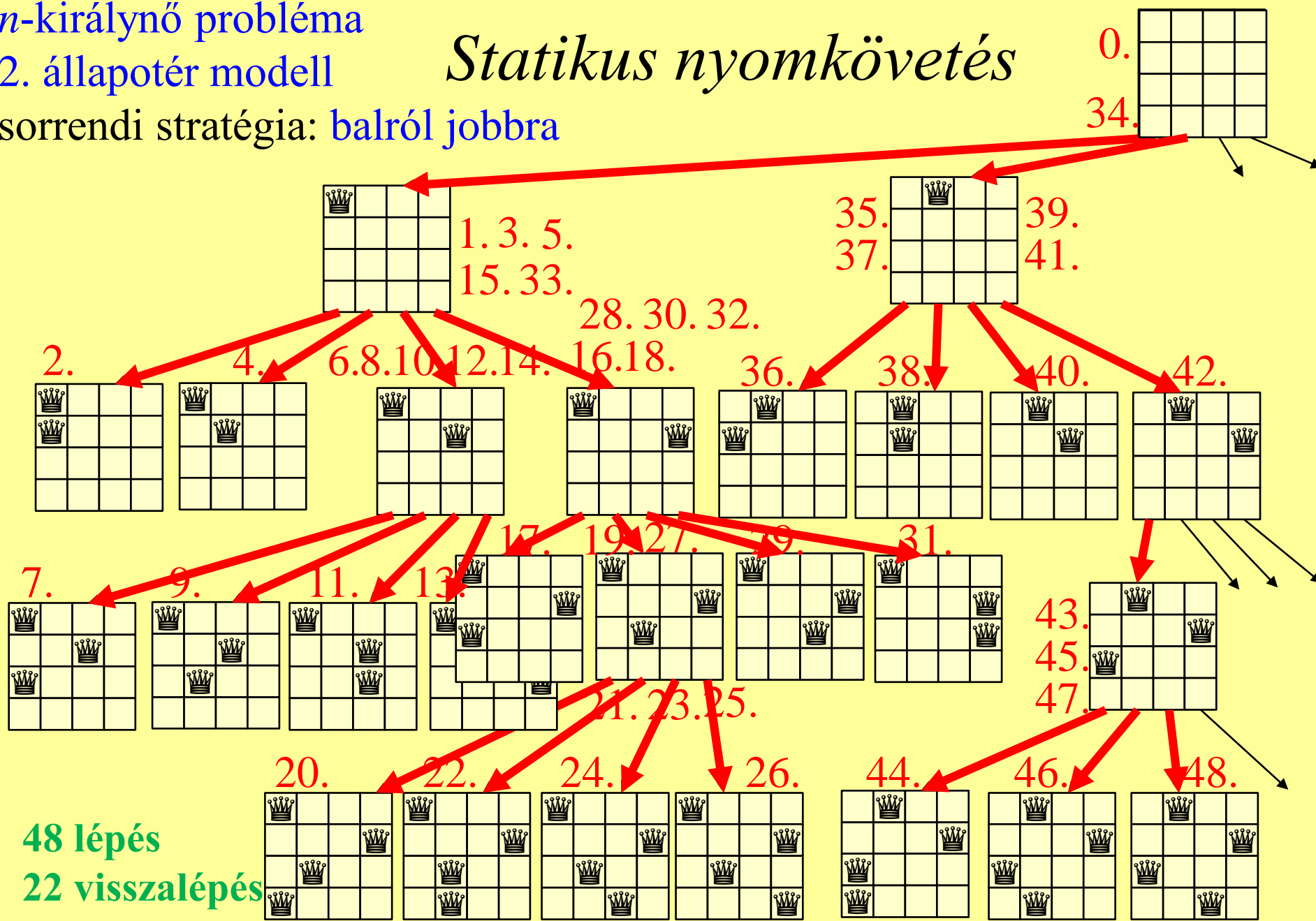
end

n-királynő probléma

2. állapotér modell

sorrendi stratégia: balról jobbra

Statikus nyomkövetés

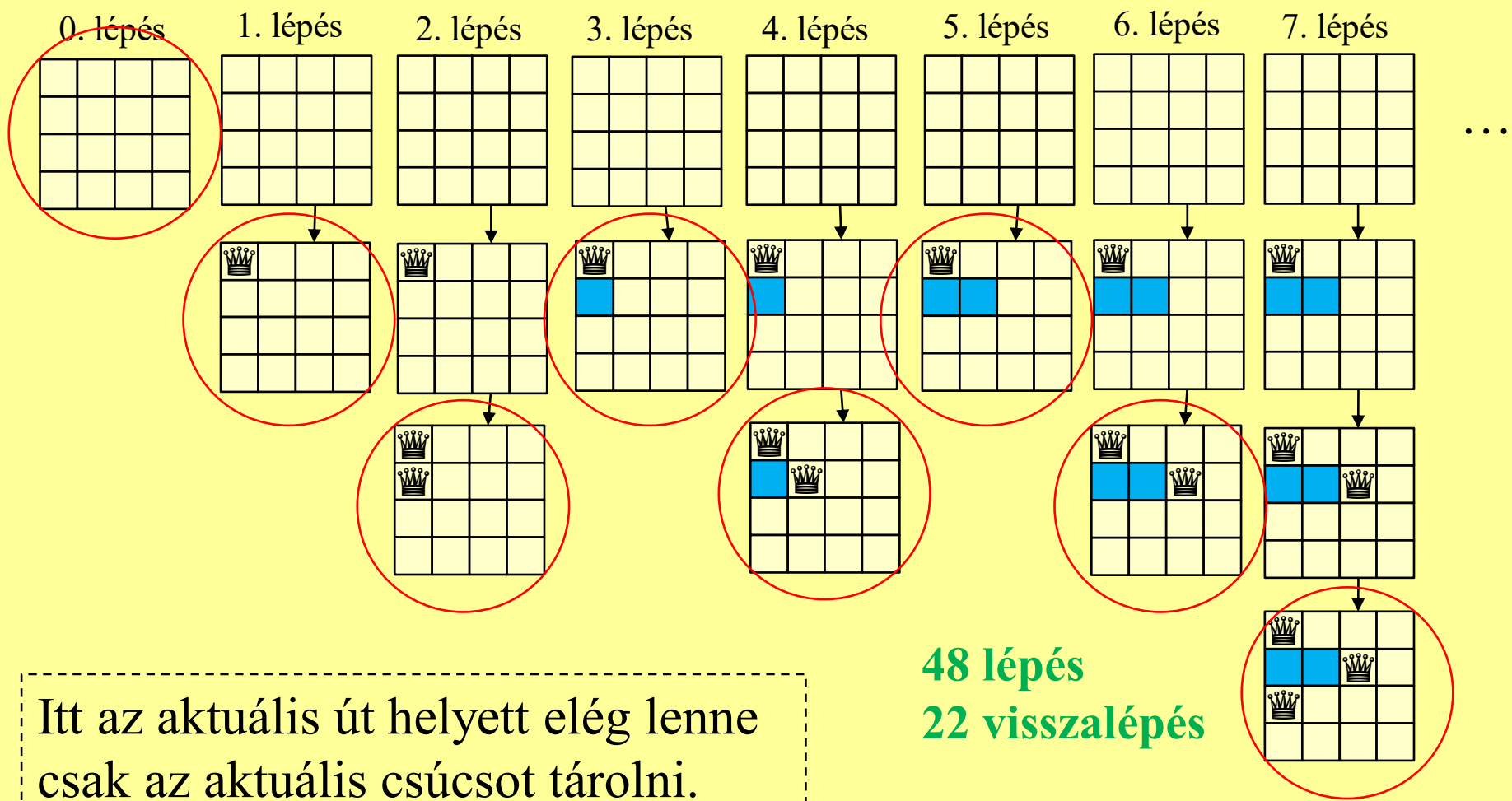
48 lépés
22 visszalépés

n-királynő probléma

2. állapotér modell

sorrendi stratégia: balról jobbra

Dinamikus nyomkövetés

Sorrendi heurisztikák az n -királynő problémára

Az i -edik sor mezőit rangsoroljuk azért, hogy ennek megfelelő sorrendben próbáljuk ki az i -edik királynő lehetséges elhelyezéseit.

- **Diagonális:** a mezőn áthaladó *hosszabb átló* hossza.
- **Páratlan-páros:** a páratlan sorokban *balról jobbra*, a páros sorokban *jobbról balra* legyen a sorrend.
- **Ütés alá kerülő szabad mezők száma:** új királynő elhelyezésével hány szabad mező kerül ütésbe

4	3	3	4
3	4	4	3
3	4	4	3
4	3	3	4

1	2	3	4
4	3	2	1
1	2	3	4
4	3	2	1

	x	x	x
x	x	3	2
x		x	
x			x

Heurisztikák az n -királynő problémára

diagonális + bal-jobb:

8 lépés
2 visszalépés

4	♔	3	4
	4	4	♔
♔	4	4	3
4		♔	4

diagonális + páratlan-páros:

→	4	♔	3	4	
	3	4	4	♔	←
→	♔	4	4	3	
	4	3	♔	4	←

4 lépés
0 visszalépés

2. model	nincs + bal-jobb	diag + bal-jobb
$n = 4$	22/48	2/8
$n = 5$	10/25	10/25
$n = 6$	165/336	63/132
$n = 7$	35/77	80/167
$n = 8$	868/1744	196/400

$n = 4$	nincs + bal-jobb	diag + bal-jobb	diag + ps-ptl
2. model	22/48	2/8	0/4
3. model	4/12	0/4	0/4

n -királynő probléma

3. állapotér modell

sorrendi stratégia: balról jobbra

VL1

heurisztika nélkül

$D_i = \{i\text{-dik sor szabad mezőit}\}$

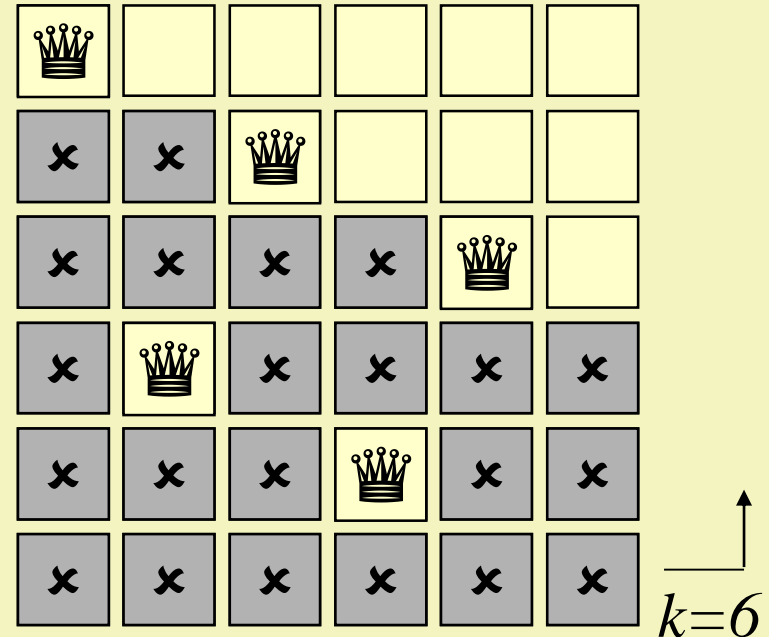
A k -adik királynő elhelyezése után a hátralevő üres sorokból töröljük az ütésbe került szabad mezőket.

for $i=k+1 .. n$ *loop*

Töröl(i, k)

Töröl(i, k) : törli az i -dik sor azon szabad mezőit, amelyeket a k -dik királynő üt

VL1: *if* $D_k = \emptyset$ *then* visszalép

Forward Checking

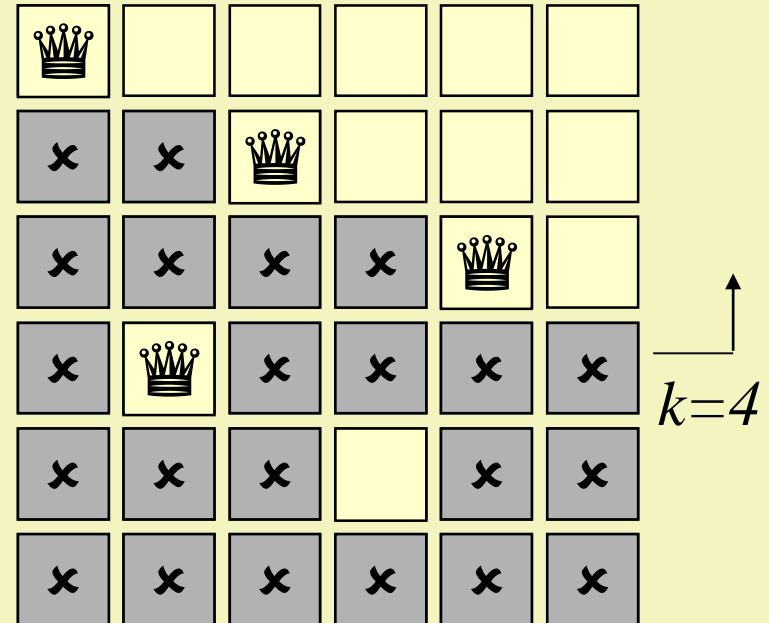
FC algoritmus:

VL1

+

if $\exists i \in [k+1..n]: D_i = \emptyset$

then *visszalép*

$D_6 = \emptyset$

Partial Look Forward

PLF algoritmus:

VL1

+

for $i=k+1 \dots n$ **loop**

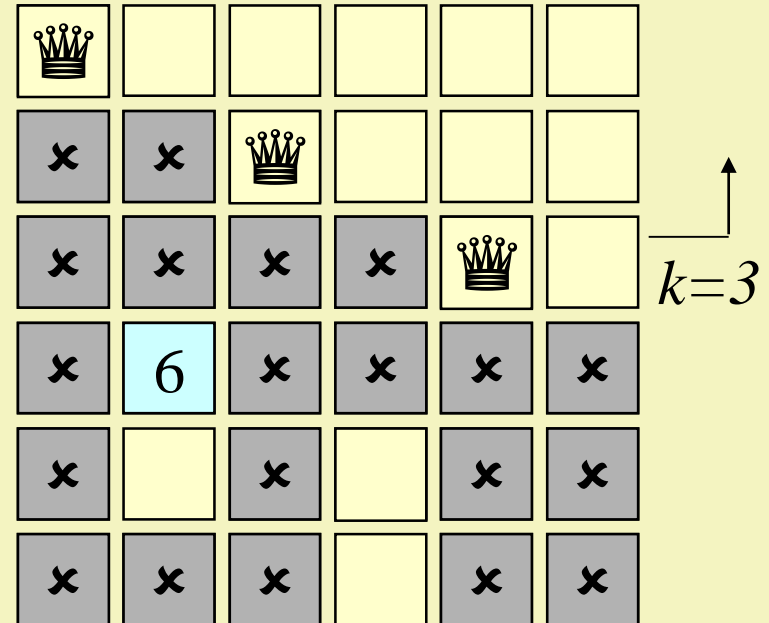
for $j=i+1 \dots n$ **loop** ($i < j$)

Szűr(i, j)

if $\exists i \in [k+1..n]: D_i = \emptyset$

then *visszalép*

Szűr(i, j) : törli az i -edik sor azon szabad mezőit, amelyekhez nem található a j -edik sorban vele ütésben nem álló szabad mező

Look Forward

LF algoritmus:

VL1

+

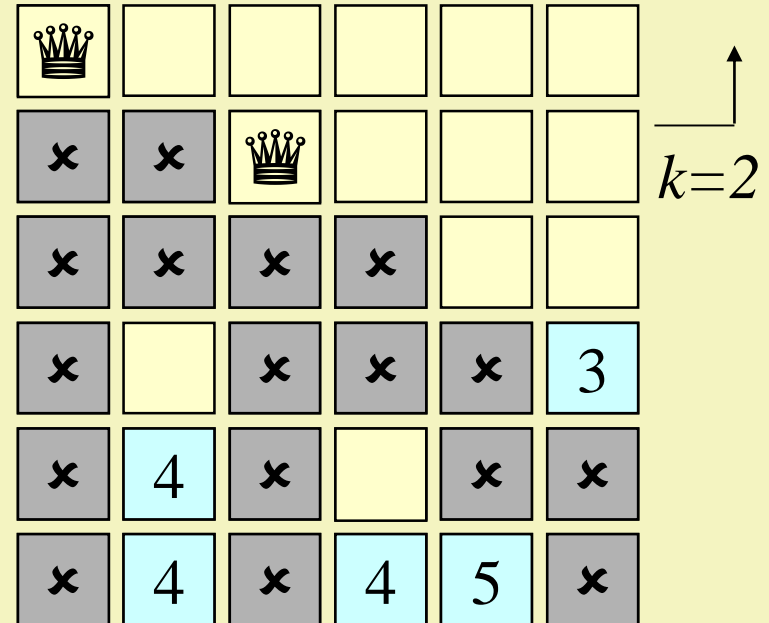
for $i=k+1 .. n$ **loop**

for $j=k+1 .. n$ **and** $i \neq j$ **loop**

Szűr(i, j)

if $\exists i \in [k+1 .. n]: D_i = \emptyset$

then *visszalép*

$i = 4, j = 3$ $D_6 = \emptyset$

$i = 5, j = 4$

$i = 6, j = 4$

$i = 6, j = 5$

Az n -királynő probléma új reprezentációs modellje

- ❑ Az előző vágási stratégiák alkalmazásánál az n -királynő problémának egy új modelljére volt szükség:
  - Tekintsük a $D_1, \dots, D_n$ halmazokat, ahol $D_i = \{1 \dots n\}$ (ezek az i -dik sor szabad mezői).
  - Keressük azt az $(x_1, \dots, x_n) \in D_1 \times \dots \times D_n$ elhelyezést (x_i az i -dik sorban elhelyezett királynő oszloppozíciója),
  - amely nem tartalmaz ütést: minden i, j királynő párra:
$$C_{ij}(x_i, x_j) \equiv (x_i \neq x_j \wedge |x_i - x_j| \neq |i - j|).$$
- ❑ A visszalépéses keresés e modell változóinak értékét keresi, miközben az alkalmazott vágó stratégiák ezen változók lehetséges értékeit adó D_i halmazokat szűkítik.

Bináris korlát-kielégítési modell

- ❑ Keressük azt az $(x_1, \dots, x_n) \in D_1 \times \dots \times D_n$ n -est (D_i véges) amely kielégít néhány $C_{ij} \subseteq D_i \times D_j$ bináris korlátot.
- ❑ Példák:
  1. Házasságközvetítő probléma (n férfi, m nő; keressünk minden férfinak neki szimpatikus feleségjelöltet):
    - Az i -dik férfi ($i=1..n$) felesége (x_i) a $D_i = \{1, \dots, m\}$ azon elemei, amelyekre fenn áll, hogy *szimpatikus*(i, x_i).
    - Az összes (i,j) -re: $C_{ij}(x_i, x_j) \equiv (x_i \neq x_j)$ (azaz nincs bigámia)
  2. Gráfszínezési probléma (egy véges egyszerű irányítatlan gráf n darab csúcsát kell kiszínezni m színnel úgy, hogy a szomszédos csúcsok eltérő színűek legyenek):
    - Az i -dik csúcs ($i=1..n$) színe (x_i) a $D_i = \{1, \dots, m\}$ elemei.
    - Minden i, j szomszédos csúcs párra: $C_{ij}(x_i, x_j) \equiv (x_i \neq x_j)$.

Modellfüggő vezérlési stratégia

- A bemutatott vágó stratégiákat a modell bináris korlátaival definiálhatjuk, de ehhez a korlátok jelentését nem kell ismerni:

$$\textit{Töröl}(i,k): D_i := D_i - \{e \in D_i \mid \neg C_{ik}(e, x_k)\}$$

$$\textit{Szűr}(i,j) : D_i := D_i - \{e \in D_i \mid \forall f \in D_j : \neg C_{ij}(e, f)\}$$

- Ezekben a módszerekben tehát nem heurisztikák, hanem **modellfüggő vágó stratégiák** jelennek meg.
- **Modellfüggő sorrendi stratégiák** is konstruálhatók:
  - Mindig a legkisebb tartományú még kitöltetlen komponensnek válasszunk előbb értéket.
  - Ugyanazon korláthoz tartozó komponenseket lehetőleg közvetlenül egymás után töltsük ki.

Második változat: VL2

- ❑ A visszalépéses algoritmus második változata az, amikor a visszalépés feltételei közül mindet beépítjük a kereső rendszerbe.
- ❑ Bebizonyítható: *A VL2 &gráfban mindig terminál. Ha létezik a mélységi korlátnál nem hosszabb megoldás, akkor megtalál egy megoldást.*
UI: véges sok adott korlátnál rövidebb startból induló út van.
- ❑ Rekurzív algoritmussal (VL2) adjuk meg
  - Indítás: $megoldás := VL2(<startcsúcs>)$

ADAT := *kezdeti érték*

while $\neg$ *terminálási feltétel*(ADAT) **loop**
     SELECT SZ FROM *alkalmazható szabályok*
     ADAT := SZ(ADAT)
endloop

Recursive procedure $VL2(\acute{u}t : N^*)$ **return** (A^* ; *hiba*)

1. $akt := utolsó\_csúcs(\acute{u}t)$
2.   **if** $cél(akt)$ **then return**(*nil*) **endif**
3.   **if** $hossza(\acute{u}t) \geq korlát$ **then return**(*hiba*) **endif**
4.   **if** $akt \in maradék(\acute{u}t)$ **then return**(*hiba*) **endif**
5.   **for** $\forall \acute{u}j \in \Gamma(akt) - \pi(akt)$ **loop**
6. $megoldás := VL2(fűz(\acute{u}t, \acute{u}j))$
7.   **if** $megoldás \neq hiba$ **then**
8.   **return**($fűz((akt, \acute{u}j), megoldás)$) **endif**
9.   **endloop**
10.   **return**(*hiba*)

end

$\Gamma(akt) \sim$ akt gyermekei
 $\pi(akt) \sim$ akt egy szülője

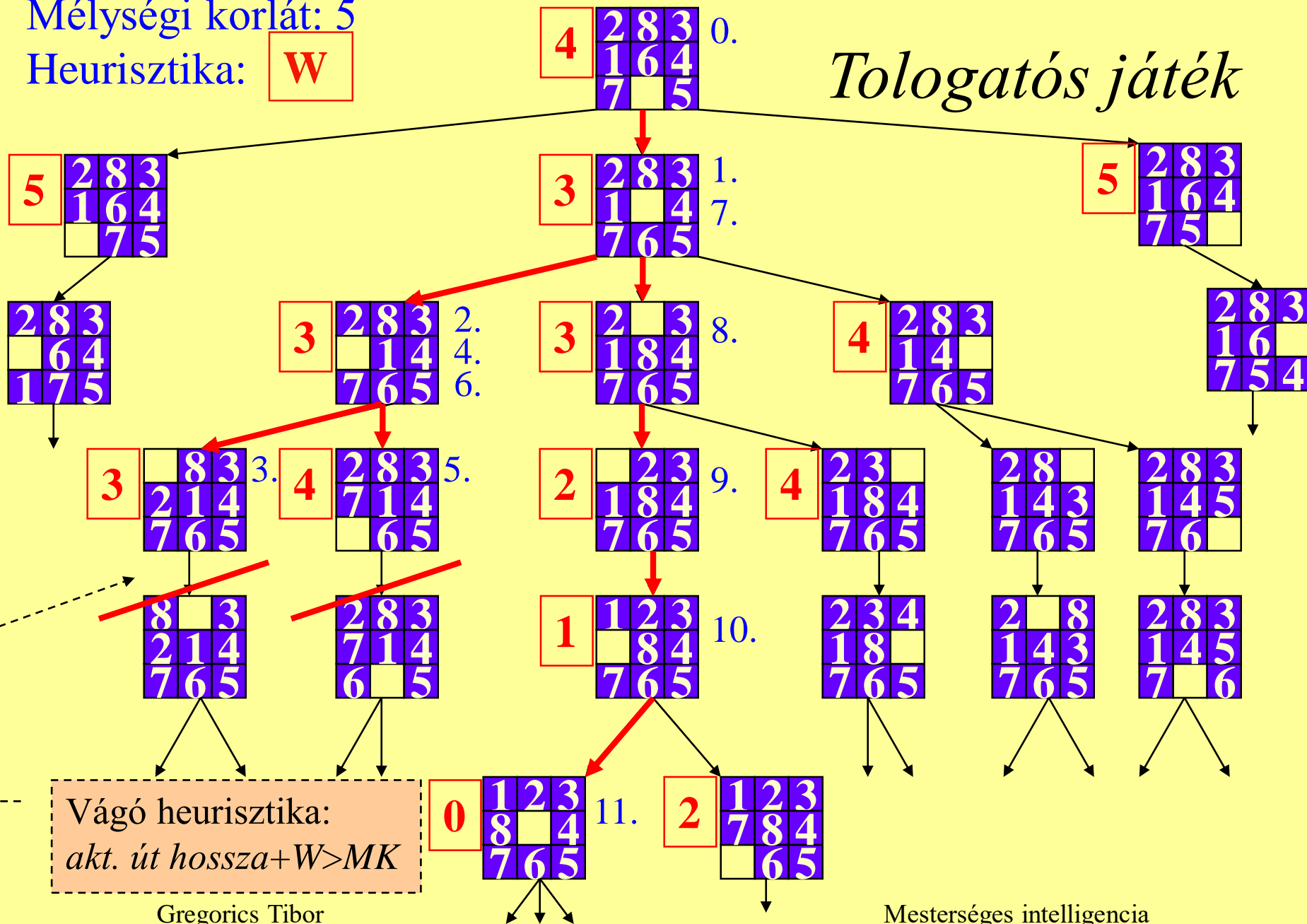
Mélységi korlát szerepe

- ❑ A **mélységi korlát önmagában** is biztosítja a terminálást körök esetén is.
  - Ilyenkor nem kell a rekurzív hívásnál a teljes aktuális utat átadni : elég az út hosszát, az aktuális csúcsot és annak szülőjét (a kettő hosszú körök kiszűréséhez).
  - Ez az egyszerűsítés a hatékonyságon javíthat, de ha a reprezentációs gráfban vannak rövid körök is, akkor futási idő szempontjából ez nem előnyös.
- ❑ A VL2 nem talál megoldást, ha a **megoldási utak** a megadott **mélységi korlátnál hosszabbak**. (A keresés ilyenkor sikertelenül terminál.)

Mélységi korlát: 5

Heurisztika: **W**

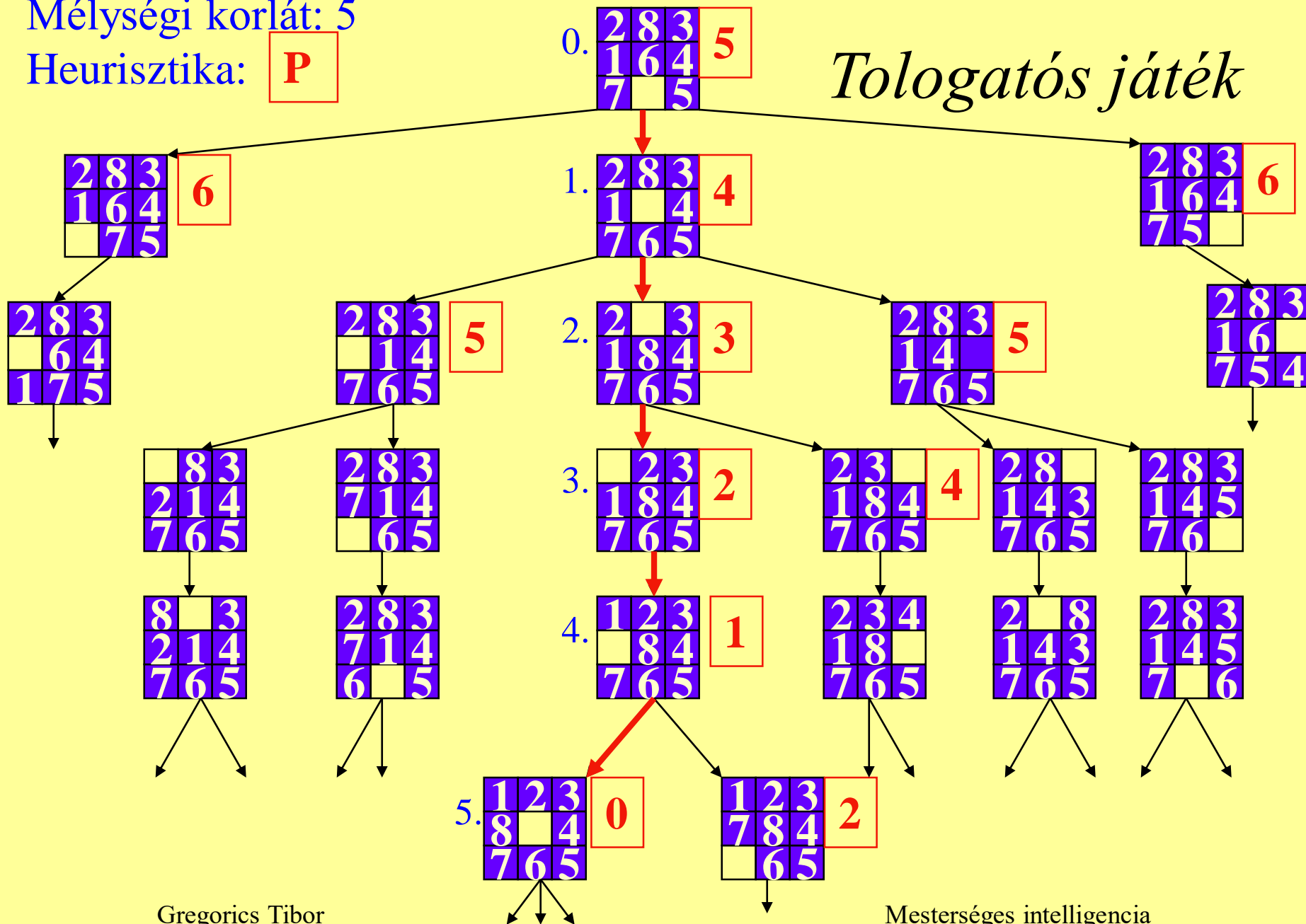
Tologatós játék

Mélységi korlát: 5

Heurisztika: **P**

Tologatós játék

□ ELŐNYÖK

- mindig terminál, talál megoldást (a mélységi korláton belül)
- könnyen implementálható
- kicsi memória igény

□ HÁTRÁNYOK

- nem ad optimális megoldást. (iterációba szervezhető)
- kezdetben hozott rossz döntést csak sok visszalépés korrigál (visszaugrások keresés)
- egy zsákutca részt többször is bejárhat a keresés